

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA ÎNȚĂIA

CAUZA NICHIFOR CONTRA ROMÂNIA (NR. 1)

(Cererea nr. 62276/00)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 iulie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la art. 44 § 2 al Convenției.

Ea poate suporta retușuri de formă.

În cauza Nichifor contra România (nr. 1),

Curtea europeană a Drepturilor omului (secția a întâia), reunită în camera formată din:

Domnii: C.L. ROZAKIS, *președinte*,

L. LOUCAIDES,

Doamna F. TULKENS,

Domnul C. BIRSAN,

Doamna N. VAJIC,

Domnul A. KOVLER,

Doamna E. STEINER, *judcători*,

Și domnul S. NIELSEN, *grefier de secție*,

După ce au deliberat în camera de consiliu din data de 22 iunie 2006,

Dau hotărârea prezentă, adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cazului se află o cerere (nr. 62276/00) îndreptată contra României și ai cărei doi cetățeni, domnul Șerban Nichifor și doamna Livia Ileana Elvira Nichifor („reclamantii”) au sesizat Curtea la data de 12 iulie 2000, în virtutea art. 34 al Convenției de salvagardare a Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul său, doamna B. Ramașcanu, din Ministerul Afacerilor Externe.
3. Reclamanții invocă în special faptul că durata unei proceduri bazate pe legea nr. 112/95 asupra reglementării situației juridice a unor imobile cu folosința de locuință, transferate în patrimoniul Statului, a fost excesivă.
4. Cererea a fost atribuită primei secții a Curții (art. 52 § 1 din regulament). În cadrul acesteia, camera însărcinată cu examinarea cauzei (art. 27 § 1 din Convenție) a fost constituită în conformitate cu art. 26 § 1 din regulament.
5. Prin decizia din data de 14 mai 2002, Curtea a declarat cererea parțial neadmisibilă. Printr-o decizie din data de 27 ianuarie 2005, Curtea a declarat admisibil și restul cererii.
6. La data de 1 noiembrie 2004, Curtea a modificat compunerea secțiilor sale (art. 25 § 1 din regulament). Prezenta cerere a fost atribuită primei secții astfel remaniată (art. 52 § 1).
7. Atât reclamanții, cât și Guvernul, au depus observații scrise pe fondul cauzei (art. 59 § 1 din regulament)..

ÎN FAPT:

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

8. Reclamanții s-au născut, respectiv, în anii 1956 și 1922, și locuiesc în București.
9. Reclamanții sunt moștenitorii lui E.N., proprietarul unui teren și al unei clădiri situate pe acel teren, situat în str. Poliției nr. 3, București. În anul 1950, Statul și-a însușit aceste bunuri, invocând decretul de naționalizare nr. 92/1950.

10. La data de 23 noiembrie 1995, a fost adoptată legea nr. 112/1995, care guvernează punerea în operă a măsurilor reparatorii pentru vechii proprietari ai imobilelor naționalizate, sau pentru moștenitorii acestora.

11. La data de 16 iulie 1996, reclamanții au cerut comisiei administrative însărcinate cu aplicarea legii nr. 112/1995, restituirea clădirii care a aparținut lui E.N. la data de 23 iulie 1996, doi terți, G.Z. și S.N. au formulat, la rândul lor, o cerere întemeiată pe legea nr. 112/1995, având drept obiect imobilul situat în București, str. Poliției nr. 3. Această a doua cerere a fost, prin urmare, respinsă.

12. Comisia a procedat la identificarea și la evaluarea imobilului în conformitate cu legea nr. 112/1995. La data de 30 martie 2000, ea a dat o decizie prin care acorda o compensație financiară reclamanților, pe motivul că ei nu îndeplineau condițiile prevăzute de lege pentru a beneficia de restituirea bunului. Comisia a acordat reclamanților suma de 213.365.873 lei (ROL), adică aproximativ 11.510 Euro la nivelul ratei de schimb al Băncii Naționale a României din martie 2000.

13. La data de 8 mai 2000, reclamanții au contestat această decizie în fața tribunalului de primă instanță din București, invocând faptul că bunul trebuia să le fie restituit, pentru că el a fost naționalizat de o manieră abuzivă. La data de 19 iunie 2000, li s-a respins cererea, tribunalul considerând că decizia comisiei administrative era legală. El a subliniat faptul că legea nr. 112/1995, prevedea că puteau fi restituite doar imobilele care erau locuite în continuare de către vechii proprietari, sau doar imobilele neocupate. Tribunalul a constatat că reclamanții nu mai locuiau în imobilul în chestiune, și că acesta nu era neocupat, și a considerat că celor din urmă nu li se putea restitui bunul, dar că aveau dreptul la o compensație financiară. Tribunalul a indicat în sfârșit, că legea nr. 112/1995 se referea la restituirea bunurilor pe care Statul și le-a însușit legal, și că, în cazul reclamanților care pretindeau că bunul lor a fost confiscat

de o manieră abuzivă, adică în absența unei baze legale, ei puteau acționa Statul în justiție pe calea unei acțiuni în revendicare imobiliară, întemeiată pe codul civil. Această soluție a fost confirmată la data de 16 octombrie 2000, de către Tribunalul București și printr-o hotărâre definitivă dată la data de 14 octombrie 2000, de către Curtea de Apel București.

14. Împotriva hotărârii Curții de Apel, reclamantii au formulat o contestație în anulare, care le-a fost respinsă, pe motiv că condițiile cerute pentru a se admite această cale de recurs extraordinar, nu erau îndeplinite.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

15. Dispozițiile pertinente ale legii nr. 112 din 23 noiembrie 1995 asupra reglementării situației juridice a unor bunuri imobiliare cu folosința de locuință, transferate în patrimoniul Statului, se citesc după cum urmează:

Art. 16

„(...) 3. Propunerile comisiilor [locale] care însoțesc cererile și documentele furnizate în sprijinul acestora, prezentate de vechii proprietari sau de către moștenitorii acestora, (...) trebuie transmise comisiilor județene într-un termen de 30 de zile.”

Art. 17

„1. Comisiile [județene] trebuie să stabilească, într-un termen de 60 de zile începând de la primirea propunerilor transmise de către comisiile locale, dreptul vechilor proprietari (...) de a-și vedea restituit bunul în natură sau de a-și vedea acordată o

despăgubire și trebuie, de asemenea, să decidă asupra sumei la care se ridică despăgubirea (...)”

Art. 18

„1. Deciziile comisiilor județene, ale comisiei pentru București, ale comisiei din sectorul agricol Ilfov, sunt supuse controlului judiciar în conformitate cu legea civilă, și pot fi atacate [în justiție] într-un termen de 30 de zile care urmează de la comunicare [către persoanele interesate] (...)”

16. Prin hotărârea sa din data de 5 mai 1997, Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat asupra caracterului special al procedurii prevăzute la art. 19 din legea nr. 112/1995, în raport cu procedura în contencios administrativ, reglementată prin legea nr. 29 din 7 noiembrie 1990:

„Refuzul autorității administrative de a șterge numele reclamantului de pe lista anexată la decretul nr. 92/1950, nu constituie un refuz nejustificat în sensul dispozițiilor legale citate mai sus [(art. 1 din legea nr. 29/1990 asupra contenciosului administrativ], dar privește situația juridică a unui imobil, care este reglementată prin legea nr. 112/1995 și care prevede o altă cale de recurs.

Astfel, acțiunea introdusă este neadmisibilă, pentru că este prevăzută o altă cale de recurs, la art. 19 din legea nr. 112/1995 (...)”

ÎN DREPT:

I. DESPRE EXCEPȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

17. Guvernul ridică din nou excepția extrasă din neputința căilor de recurs interne, privind prejudiciul datorat duratei excesive a procedurii, pe care o ridicase înainte de examinarea admisibilității cererii.

Guvernul se referă la o jurisprudență a Curții Supreme de Justiție (paragraful 16 de mai sus) și susține că reclamanții nu au folosit calea de recurs deschisă prin legea nr. 29/1990 asupra contenciosului administrativ, pentru a ataca în justiție refuzul comisiei de a răspunde la cererea lor.

18. Solicitanții au cerut respingerea excepției.

19. Curtea ia notă că excepția Guvernului a fost deja respinsă prin decizia asupra admisibilității din data de 27 ianuarie 2005. Curtea consideră că Guvernul își întemeiază excepția pe argumente care nu sunt de natură a repune în cauză decizia sa asupra admisibilității.

În consecință, excepția trebuie respinsă.

II. DESPRE ÎNCĂLCAREA INVOCATĂ LA ART. 6 § 1 AL CONVENȚIEI

20. Reclamanții invocă faptul că durata procedurii a încălcat principiul „termenului rezonabil”, așa cum a fost el prevăzut la art. 6 § 1 din Convenție, redactat astfel:

„Orice persoană are dreptul ca, cauza sa să fie ascultată (...) într-un termen rezonabil, de către un tribunal (...) care va decide (...) asupra contestărilor la care sunt supuse drepturile lor și a obligațiilor cu caracter civil (...)”

a) Perioada care trebuie luată în considerare

21. Guvernul consideră că perioada care trebuie luată în considerare a început la data de 8 mai 2000, odată cu sesizarea tribunalului de primă instanță din București, de către reclamanți. Invocând mai ales jurisprudența *Morscher contra Austria* (nr. 54039/00, § 38, 5 februarie 2004), Guvernul afirmă, de asemenea, că înainte de 30 martie 2000, data respingerii cererii reclamanților de către comisia administrativă, nu

exista o „contestație” referitoare la drepturile civile ale reclamantilor, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

22. Reclamantii replică că această perioadă a început la data de 16 iulie 1996, atunci când au cerut comisiei administrative însărcinate cu aplicarea legii nr. 112/1995, restituirea bunurilor care au aparținut lui E.N.

23. Curtea amintește că perioada care trebuie luată în considerare în viziunea art. 6, este data introducerii recursului administrativ prealabil, atunci când acesta constituie o condiție indispensabilă pentru admisibilitatea unui recurs în contencios (vezi, de exemplu, hotărârile *Messochoritis contra Grecia*, nr. 41867/98, § 23, 12 aprilie 2001 și *X contra Franța* din 31 martie 1992, seria A nr. 234 - C, pag. 90 § 31). În speță, introducerea unei cereri în fața comisiei administrative constituie faza prealabilă indispensabilă pentru admisibilitatea recursului în contencios, guvernat de legea nr. 112/1995.

De aici, Curtea consideră că procedura litigioasă a început la data de 16 iulie 1996, prin introducerea de către reclamantii a cererii lor în fața comisiei administrative însărcinate cu aplicarea legii nr. 112/1995. Această procedură s-a încheiat la data de 14 decembrie 2000, prin hotărârea Curții de Apel București. Ea durează deci de 4 ani și 5 luni, din care 3 ani și 8 luni în fața comisiei administrative.

b) Caracterul rezonabil al procedurii

24. Guvernul subliniază că afacerea prezenta un oarecare grad de complexitate, în măsura în care cei doi moștenitorii lui E.N. au depus cereri de restituire distincte în fața comisiei administrative însărcinate cu aplicarea legii nr. 112/1995 și că existau divergențe între documentele provenind din arhive și cele ale reclamantilor, în ceea ce privește naționalizarea clădirii. Guvernul invocă de asemenea supraîncărcarea

comisiei administrative pentru a justifica termenul de examinare al cererii reclamanților. Guvernul se referă de asemenea, la faptul că în fața fiecărui tribunal procedura judiciară a cunoscut termene rezonabile.

25. Reclamanții consideră că durata procedurii, excesiv de lungă, în special în ceea ce privește comisia administrativă însărcinată cu aplicarea legii nr. 112/1995, care nu a dat decizia decât la un interval de 3 ani și 9 luni de la introducerea cererii lor, în timp ce legea impunea un termen de 90 de zile pentru a lua o hotărâre.

26. Curtea reamintește că, caracterul rezonabil al duratei unei proceduri se apreciază urmărind circumstanțele cauzei și în privința criteriilor consacrate de jurisprudența sa, în special complexitatea afacerii, comportamentul reclamanților, ca și miza litigiului pentru părțile interesate (vezi, printre multe altele, *Frydlender contra Franța* [GC], nr. 30979/96, § 43, CEDO 2000-VII, 27 iunie 2000).

27. Fără greutate, Curtea ia notă că reclamanții nu au contribuit cu nimic la întârzierea examinării afacerii.

28. În ceea ce privește comportamentul autorităților, comisia departamentală din București s-a pronunțat la 3 ani și 8 luni după introducerea cererii reclamanților, durată care a depășit cu mult termenul legal de 90 de zile pentru ca comisia administrativă să dea o decizie, și este evident că în ochii săi, o asemenea procedură trebuia tratată cu o rapiditate specială (vezi, *mutatis mutandis*, *Ganci contra Italia*, nr. 41576/98, § 31, CEDO-XI, 30 octombrie 2003).

29. Curtea consideră, de asemenea, că afacerea nu prezenta o complexitate specială, comisia administrativă însărcinată cu aplicarea legii nr. 112/1995, fiind însărcinată doar cu identificarea și evaluarea imobilului, sarcină care nu pare să fi avut o complexitate deosebită.

30. În ceea ce privește procedura în fața tribunalelor interne, Curtea consideră că durata examinării, spre știință 7 luni și 6 zile nu a fost excesivă. Totuși, ținând cont de durata examinării din partea comisiei administrative responsabilă cu aplicarea legii nr. 112/1995, Curtea consideră că durata globală a procedurii nu răspunde exigenței de „termen rezonabil”.

Plecând de aici, se poate spune că a avut loc o încălcare a art. 6 § 1.

III. DESPRE APLICAREA ART. 41 AL CONVENȚIEI

31. În termenii art. 41 al Convenției:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale, și dacă dreptul intern ale Înaltei Părți contractante nu permit să se șteargă decât într-un mod imperfect consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

32. Reclamanții reclamă 400.000 de Euro (EUR) cu titlul de prejudiciu material și moral pe care l-au suferit.

33. Guvernul contestă aceste pretenții.

34. Curtea nu observă legătura de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat, și respinge această cerere. În schimb, ea consideră că reclamanții au suportat un chin moral sigur. Hotărând în echitate, ea acordă fiecăruia dintre petiționari, câte 800 EUR cu acest titlu.

B. Costuri și cheltuieli

35. Curtea consideră potrivit să nu ceară rambursarea costurilor și cheltuielilor.

C. Dobânzi moratorii

36. Curtea judecă ca fiind potrivit să bazeze rata dobânzilor moratorii pe rata dobânzii facilității de împrumut al Băncii Centrale europene, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Pronunță* că a existat o încălcare a art. 6 § 1 al Convenției;

2. *Pronunță*,

a) că Statul pârât trebuie să verse fiecăruia dintre reclamanți, într-un termen de 3 luni din ziua în care hotărârea a devenit definitivă în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 800 de EUR (opt sute de EUR) pentru prejudiciul moral, sume care vor fi convertite în moneda națională a Statului pârât, cu dobânda aplicabilă la data reglementării, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlul de impozit.

b) că începând cu expirarea numitului termen și până la vărsământ, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă, egală cu rata dobânzii la împrumut a Băncii centrale europene, aplicabilă în acea perioadă, mărită cu trei puncte procentuale;

3. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru tot ce este în plus.

Dată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 13 iulie 2006, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din regulament.

Soren NIELSEN Christos ROZAKIS

Grefier Președinte

~~**~~

Subsemnata BEATRICE NITA - ERDELY certifică exactitatea acestei traduceri cu textul înscrisului prezentat mie, din limba franceză în limba română. TRADUCĂTOR, autorizația nr. 9308/2003.